

Preliminär utgåva

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 4 oktober 2018 ([*](#))

”Begäran om förhandsavgörande – Gemensam politik avseende asyl och subsidiärt skydd – Normer om villkor som ska uppfyllas av tredjelandsmedborgare eller statslösa personer för att de ska kunna åtnjuta internationellt skydd – Direktiv 2011/95/EU – Artiklarna 3, 4, 10 och 23 – Ansökningar om internationellt skydd som ges in separat av medlemmarna i en och samma familj – Individuell bedömning – Beaktande av hot mot en familjemedlem vid den individuella bedömningen av en ansökan som getts in av en annan familjemedlem – Förmånligare bestämmelser som medlemsstaterna får införa eller behålla för att utvidga asylrätten eller rätten till subsidiärt skydd till att även omfatta familjemedlemmarna till den som åtnjuter internationellt skydd – Bedömning av skälen till förföljelsen – En azerbajdzjansk medborgare som är med om att väcka talan mot sitt land vid Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna – Gemensamma handläggningsregler – Direktiv 2013/32/EU – Artikel 46 – Rätt till ett effektivt rättsmedel – Full omprövning och prövning av det aktuella behovet – Skäl till förföljelsen eller sakomständigheter som inte åberopats vid den beslutande myndigheten men som åberopats inom ramen för överklagandet av den beslutande myndighetens beslut”

I mål C-652/16,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Administrativen sad Sofia-grad (Förvaltningsdomstolen i Sofia, Bulgarien) genom beslut av den 5 december 2016, som inkom till domstolen den 19 december 2016, i målet

Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova,

Rauf Emin Ogla Ahmedbekov

mot

Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Ilešič (referent) samt domarna A. Rosas, C. Toader, A. Prechal och E. Jarašiūnas,

generaladvokat: P. Mengozzi,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Tjeckiens regering, genom M. Smolek och J. Vlácil, båda i egenskap av ombud,
- Greklands regering, genom M. Michelogiannaki, i egenskap av ombud,
- Ungerns regering, genom M. Z. Fehér, G. Koós och M.M. Tátrai, samtliga i egenskap av ombud,
- Förenade kungarikets regering, genom R. Fadoju och C. Crane, båda i egenskap av ombud, biträdda av D. Blundell, barrister,

– Europeiska kommissionen, genom V. Soloveytchik och M. Condou-Durande, båda i egenskap av ombud, och efter att den 28 juni 2018 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande, följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av *dels* Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 337, 2011, s. 9), *dels* Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (EUT L 180, 2013, s. 60).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan, å ena sidan, Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova och hennes son Rauf Emin Oglä Ahmedbekov och, å andra sidan, Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite (biträdande direktör vid den statliga flyktingmyndigheten). Målet rör den sistnämndas beslut att avslå Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekovas ansökan om internationellt skydd.

Tillämpliga bestämmelser

Internationell rätt

3 Konventionen angående flyktingars rättsliga ställning undertecknades den 28 juli 1951 i Genève (Förenta nationernas fördragssamling, volym 189, s. 150, nr 2545 (1954)) och trädde i kraft den 22 april 1954. Den har kompletterats och ändrats genom protokollet angående flyktingars rättsliga ställning, som antogs i New York den 31 januari 1967, vilket i sin tur trädde i kraft den 4 oktober 1967 (nedan kallad Genèvekonventionen).

4 Artikel 1 A i Genèvekonventionen definierar begreppet ”flykting” med hänvisning bland annat till vilken risk vederbörande löper för förföljelse.

Unionsrätt

Direktiv 2011/95

5 Direktiv 2011/95 har antagits med stöd av artikel 78.2 a och b FEUF. Denna bestämmelse har följande lydelse:

”Vid [utformningen av en gemensam politik avseende asyl, subsidiärt skydd och tillfälligt skydd i syfte att erbjuda en lämplig status till alla tredjelandsmedborgare som har behov av internationellt skydd och att säkerställa principen om ”non-refoulement”] ska Europaparlamentet och [Europeiska unionens] råd i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet besluta om åtgärder om ett gemensamt europeiskt asylsystem som omfattar

- a) en enhetlig asylstatus för tredjelandsmedborgare som ska gälla i hela [Europeiska] unionen,
- b) en enhetlig status för subsidiärt skydd för de tredjelandsmedborgare som, utan att beviljas europeisk asyl, har behov av internationellt skydd.”

6 I skälen 14, 16, 18, 24 och 36 i direktivet anges följande:

”(14) Medlemsstaterna bör ha befogenhet att införa eller behålla förmånligare bestämmelser än de normer som fastställs i detta direktiv för tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som ansöker om internationellt skydd i en medlemsstat, om en sådan ansökan anses bygga på förutsättningen att personen i fråga antingen är flykting i den mening som avses i artikel 1 A i Genèvekonventionen, eller en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande.

...

(16) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Direktivet syftar särskilt till att säkerställa full respekt för den mänskliga värdigheten och de asylsökandes och deras medföljande familjemedlemmars rätt till asyl, och till att främja tillämpningen av artiklarna 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 och 35 i stadgan och bör därför genomföras på ett sätt som överensstämmer med detta ändamål.

...

(18) Medlemsstaterna bör i första hand ta hänsyn till barnets bästa när de genomför detta direktiv, i enlighet med 1989 års FN-konvention om barnets rättigheter. Vid en bedömning av barnets bästa bör medlemsstaterna särskilt beakta principen om familjesammanhållning, den underåriges välfärd och sociala utveckling, överväganden om trygghet och säkerhet och den underåriges synpunkter med hänsyn till hans eller hennes ålder och mognad.

...

(24) Det är nödvändigt att införa gemensamma kriterier för när asylsökande kan erkännas som flyktingar i den mening som avses i artikel 1 i Genèvekonventionen.

...

(36) Familjemedlemmar kan, enbart på grund av sin relation till flyktingen, normalt komma att utsättas för förföljelse på ett sätt som kan utgöra grund för flyktingstatus.”

7 Artikel 2 i nämnda direktiv har följande lydelse:

”I detta direktiv gäller följande definitioner:

a) *internationellt skydd*: flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande enligt definitionerna i leden e och g.

...

d) *flykting*: en tredjelandsmedborgare som med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd, eller en statslös person som av samma skäl som nämnts ovan befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill återvända dit och som inte omfattas av artikel 12.

e) *flyktingstatus*: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som flykting.

f) *person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 och som inte omfattas av artikel 17.1 och 17.2 och som inte kan, eller på grund av en sådan risk inte vill, begagna sig av det landets skydd.

g) *status som subsidiärt skyddsbehövande*: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande.

h) *ansökan om internationellt skydd*: en ansökan om skydd som ges in till en medlemsstat av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och där det finns skäl att anta att personen söker flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande och att denne inte uttryckligen ansöker om en annan typ av skydd som ligger utanför detta direktivs tillämpningsområde och som kan omfattas av en separat ansökan.

i) *sökande*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som har ansökt om internationellt skydd och vars ansökan ännu inte har lett till ett slutligt beslut.

j) *familjemedlemmar*: följande familjemedlemmar till den person som beviljats internationellt skydd, om dessa familjemedlemmar befinner sig i samma medlemsstat i fråga om ansökan om internationellt skydd och under förutsättning att familjen existerade redan i ursprungslandet:

- Make eller maka till den person som beviljats internationellt skydd eller hans/hennes ogifta partner i en stadigvarande relation, om lagstiftningen eller sedvanerätten i den berörda medlemsstaten behandlar ogifta par på samma sätt som gifta enligt dess lagstiftning om tredjelandsmedborgare.
- Underåriga barn till sådana par som avses i första strecksatsen eller till den person som beviljats internationellt skydd, på villkor att de är ogifta, och oavsett om de fötts inom eller utom äktenskapet eller adopterats enligt nationell lagstiftning.
- Fadern, modern eller någon annan vuxen som ansvarar för den person som beviljats internationellt skydd enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten om den som beviljats internationellt skydd är underårig och ogift.

k) *underårig*: en tredjelandsmedborgare eller en statslös person under 18 år.

...”

8 I artikel 3 i samma direktiv föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna får införa eller behålla förmånligare bestämmelser för att fastställa vem som skall betraktas som flykting eller som en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för att fastställa innebörden av internationellt skydd, förutsatt att de är förenliga med detta direktiv.”

9 Artikel 4 i direktiv 2011/95 har rubriken ”Bedömning av fakta och omständigheter” och den ingår i kapitel II med rubriken ”Bedömning av ansökningar om internationellt skydd”. Följande föreskrivs i punkterna 1–4 i nämnda artikel 4:

”1. Medlemsstaterna får betrakta det som den sökandes skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. Det är medlemsstaternas skyldighet att i samarbete med den sökande bedöma de relevanta faktorerna i ansökan.

2. De faktorer som det hänvisas till i punkt 1 utgörs av den sökandes utsagor och alla handlingar som den sökande förfogar över angående den sökandes ålder, bakgrund, inklusive relevanta släktingars bakgrund, identitet, nationalitet(er), tidigare bosättningsland(-länder) och -ort(er), tidigare asylansökningar, resvägar och resehandlingar samt orsakerna till ansökan om internationellt skydd.

3. Bedömningen av en ansökan om internationellt skydd ska vara individuell, och följande ska beaktas:

- a) Alla relevanta uppgifter om ursprungslandet vid den tidpunkt då beslut fattas om ansökan, inbegripet lagar och andra författningar i ursprungslandet samt det sätt på vilket dessa tillämpas.
- b) De relevanta utsagor och handlingar som den sökande har lämnat, inklusive information om huruvida sökanden har varit eller kan bli utsatt för förföljelse eller allvarlig skada.
- c) Sökandens personliga ställning och förhållanden, inklusive faktorer som bakgrund, kön och ålder, så att det kan bedömas huruvida de handlingar den sökande har blivit eller skulle kunna bli utsatt för, på grundval av sökandens personliga omständigheter, skulle innebära förföljelse eller allvarlig skada.

...

4. Det faktum att den sökande redan har varit utsatt för förföljelse eller annan allvarlig skada, eller för direkta hot om sådan förföljelse eller sådan skada, är en allvarlig indikation på att den sökandes fruktan för förföljelse är välgrundad eller att det finns en verklig risk för att han eller hon kommer att lida allvarlig skada, såvida det inte finns goda skäl till att anta att sådan förföljelse eller allvarlig skada inte kommer att upprepas.”

10 Artikel 10 i direktivet har rubriken ”Skäl till förföljelsen” och återfinns i direktivets kapitel III med rubriken ”Förutsättningar för att betraktas som flykting”. Artikeln har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna ska ta hänsyn till följande faktorer vid bedömningen av skälen till förföljelsen:

- a) Begreppet ras ...
- b) Begreppet religion ...
- c) Begreppet medborgarskap ...
- d) En grupp ska anses utgöra en särskild samhällsgrupp, särskilt när
 - gruppens medlemmar har en gemensam väsentlig egenskap eller en gemensam bakgrund som inte kan ändras eller har en gemensam egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas avsvära sig den, och
 - gruppen har en särskild identitet i det berörda landet eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen.

Beroende på omständigheterna i ursprungslandet kan en särskild samhällsgrupp omfatta en grupp grundad på en gemensam egenskap, t.ex. sexuell läggning. Sexuell läggning får inte tolkas så att det innefattar handlingar som anses brottsliga enligt medlemsstaternas nationella lagstiftning. Vid bedömningen av om en person ska anses tillhöra en viss samhällsgrupp eller när ett karakteristiskt drag hos en sådan grupp ska fastställas ska vederbörlig hänsyn tas till könsrelaterade aspekter, inbegripet könsidentitet.

e) Begreppet politisk åskådning ska särskilt inbegripa när någon har en åsikt, tanke eller tro i en fråga som rör de potentiella aktörer som utövar förföljelse enligt artikel 6 och deras politik eller metoder, oavsett om sökanden har handlat i linje med denna åsikt, tanke eller tro.

2. Vid bedömningen av huruvida en sökande har en välgrundad fruktan för förföljelse är det irrelevant huruvida sökanden faktiskt har de egenskaper i fråga om ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning som är skälet till förföljelsen, om en sådan egenskap tillskrivs den sökande av den som utövar förföljelsen.”

11 Artikel 12 i nämnda direktiv har följande lydelse:

”1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person kan inte ges flyktingstatus om

a) han eller hon omfattas av artikel 1 D i Genèvekonventionen ...,

...

2. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person kan inte anses som flykting om det finns synnerliga skäl för att anta att

a) han eller hon har förövat ett brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,

b) han eller hon har förövat ett grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet innan vederbörande fick tillträde till det landet som flykting, vilket innebär den tidpunkt då uppehållstillstånd utfärdades på grundval av beviljad flyktingstatus; särskilt grymma handlingar, även om de begåtts i förment politiskt syfte, får betecknas som allvarliga icke-politiska brott,

c) han eller hon har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga.

3. Punkt 2 gäller personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i förövandet av de brott eller gärningar som nämns däri.”

12 Artikel 13 i nämnda direktiv har följande lydelse:

”Medlemsstaterna ska bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person flyktingstatus om han eller hon kan

betraktas som flykting enligt kapitlen II och III.”

13 Artikel 15 i direktiv 2011/95 har rubriken ”Allvarlig skada” och återfinns i direktivets kapitel V med rubriken ”Förutsättningar för subsidiärt skydd”. Denna artikel 15 har följande lydelse:

”Allvarlig skada utgörs av

- a) dödsstraff eller avrättning, eller
- b) tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av en sökande i ursprungslandet, eller
- c) allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.”

14 Artikel 18 i nämnda direktiv har följande lydelse:

”Medlemsstaterna ska bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person status som subsidiärt skyddsbehövande om han eller hon uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande enligt kapitlen II och V.”

15 Artikel 23 i direktivet har rubriken ”Sammanhållning av familjer”. Artikeln har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna ska se till att familjen hålls samlad.

2. Medlemsstaterna ska se till att familjemedlemmar till den person som har beviljats internationellt skydd, och som för egen del inte uppfyller kraven för att erhålla sådant skydd, får ansöka om de förmåner som avses i artiklarna 24–35 i enlighet med nationella förfaranden och i den mån detta överensstämmer med familjemedlemmens personliga rättsliga status.

3. Punkterna 1 och 2 ska inte vara tillämpliga om familjemedlemmen undantas eller skulle undantas från internationellt skydd enligt kapitlen III och V.

4. Trots vad som sägs i punkterna 1 och 2 får medlemsstaterna vägra, inskränka eller återkalla förmånerna med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen.

...”

Direktiv 2013/32

16 Direktiv 2013/32 antogs med stöd av artikel 78.2 d FEUF. Denna bestämmelse föreskriver att gemensamma förfaranden ska inrättas för att bevilja och återkalla enhetlig asylstatus eller subsidiärt skydd.

17 I skälen 12 och 60 i direktivet anges följande:

”(12) Huvudsyftet med detta direktiv är att ytterligare utveckla miniminormerna för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av internationellt skydd för att inrätta ett gemensamt europeiskt asylförfarande i unionen.

...

(60) Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheter[na] och iakttar de principer som erkänns i [Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna]. Direktivet syftar särskilt till att säkerställa full respekt för den mänskliga värdigheten samt till att främja tillämpningen av artiklarna 1, 4, 18, 19, 21, 23, 24 och 47 i stadgan, och bör genomföras i enlighet med detta.”

18 Artikel 1 i nämnda direktiv har följande lydelse:

”Syftet med detta direktiv är att fastställa gemensamma förfaranden för beviljande och återkallande av internationellt skydd enligt direktiv 2011/95/EU.”

19 I artikel 2 i direktivet föreskrivs följande:

”I detta direktiv gäller följande definitioner:

...

c) *sökande*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som har ansökt om internationellt skydd och vars ansökan ännu inte har lett till ett slutligt beslut.

...

f) *beslutande myndighet*: en myndighet med domstolsliknande uppgifter eller en administrativ myndighet i en medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökningar om internationellt skydd och behörig att fatta beslut i första instans i sådana ärenden.

g) *flykting*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som uppfyller kraven enligt artikel 2 d i direktiv 2011/95/EU.

...

l) *underårig*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person under 18 år.

...”

20 I artikel 7 i direktiv 2013/32 stadgas följande:

”1. Medlemsstaterna ska se till att varje enskild myndig person med rättskapacitet har rätt att lämna in en ansökan om internationellt skydd för sin egen räkning.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att en sökande får lämna in asylansökningar för personer i beroendeställning. I sådana fall ska medlemsstaterna säkerställa att vuxna personer i beroendeställning samtycker till att en ansökan lämnas in för deras räkning och, om de inte skulle godta detta, att de ges möjlighet att själva lämna in en ansökan.

Samtycke skall begäras när ansökan lämnas in eller senast i samband med den personliga intervjun med den vuxna personen i beroendeställning. Innan samtycke begärs ska alla vuxna personer i beroendeställning enskilt informeras om de relevanta förfarandemässiga följderna av inlämnandet av ansökan för deras räkning och om deras rätt att göra en separat ansökan om internationellt skydd.

3. Medlemsstaterna ska se till att en underårig har rätt att lämna in en ansökan om internationellt skydd för sin egen räkning, om han eller hon har rättslig handlingsförmåga enligt den berörda medlemsstatens rätt, eller genom sina föräldrar eller andra vuxna familjemedlemmar, eller genom en vuxen person som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten har ansvar för henne eller honom, eller genom en företrädare.

...”

21 I artikel 9.1 i direktivet föreskrivs följande:

”Sökande ska ha rätt att stanna kvar i medlemsstaten enbart så länge som förfarandet pågår, till dess att den beslutande myndigheten har fattat beslut i enlighet med de förfaranden i första instans som fastställs i kapitel III. Rätten att stanna kvar ska inte utgöra ett berättigande till uppehållstillstånd.”

22 I artikel 10.2 i direktivet anges följande:

”Vid prövning av ansökningar om internationellt skydd ska den beslutande myndigheten först fastställa om sökande uppfyller kraven på flyktingstatus och, om så inte är fallet, besluta om sökande kan komma i fråga för subsidiärt skydd.”

23 Artikel 13.1 i samma direktiv har följande lydelse:

”Medlemsstaterna ska ålägga sökande en skyldighet att samarbeta med de behöriga myndigheterna för att fastställa

sin identitet och andra förhållanden som avses i artikel 4.2 i direktiv 2011/95/EU. ...”

24 I artikel 31 i direktiv 2013/32 föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna skall handlägga ansökningar om internationellt skydd genom ett prövningsförfarande i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II.

2. Medlemsstaterna ska se till att ... prövningsförfarandet avslutas så snart som möjligt utan att åsidosätta en lämplig och fullständig prövning.

...”

25 I artikel 33.2 i direktiv 2013/32 anges följande:

”Medlemsstaterna får anse att en ansökan om internationellt skydd inte kan tas upp till prövning endast om

...

e) en person i beroendeställning lämnar in en ansökan efter det att han eller hon enligt artikel 7.2 har godtagit att det egna ärendet ska utgöra en del av en ansökan som lämnats in på hans eller hennes vägnar och det inte finns några omständigheter kring situationen för personen i beroendeställning som motiverar en separat ansökan.”

26 Artikel 40.1 i direktivet har följande lydelse:

”När en person som har ansökt om asyl i en medlemsstat lämnar ytterligare utsagor eller lämnar in en efterföljande ansökan i samma medlemsstat ska medlemsstaten pröva dessa ytterligare utsagor eller fakta i den efterföljande ansökan i samband med prövningen av den tidigare ansökan eller i samband med prövningen av det omprövade beslutet eller överklagandet i den mån de behöriga myndigheterna kan beakta och pröva alla fakta som utgör grund för dessa ytterligare utsagor eller den efterföljande ansökan inom denna ram.”

27 I artikel 46 i samma direktiv föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna ska se till att sökande har rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot följande:

- a) Ett beslut som fattats om en ansökan om internationellt skydd, inbegripet ett beslut
- i) att anse en ansökan ogrundad med avseende på flyktingstatus och/eller subsidiärt skydd,
- ii) att en ansökan inte kan upptas till prövning enligt artikel 33.2,

...

3. I syfte att fullgöra skyldigheterna i punkt 1 ska medlemsstaterna se till att ett effektivt rättsmedel medför full omprövning och prövning av det aktuella behovet av såväl de faktiska som de rättsliga omständigheterna, däribland, i förekommande fall, en prövning av behovet av internationellt skydd i enlighet med direktiv 2011/95/EU, åtminstone när handläggningen av överklagandet sker vid domstol eller tribunal i första instans.

...”

Direktiv 2013/33/EU

28 I skälen 9, 11 och 35 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/33/EU av den 26 juni 2013 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (EUT L 180, 2013, s. 96), anges följande:

”(9) Vid tillämpningen av detta direktiv bör medlemsstaterna sträva efter att säkerställa att principerna om barnets bästa och familjens enhet följs fullt ut, i enlighet med Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, Förenta nationernas konvention från 1989 om barnets rättigheter samt Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

...

(11) Det bör fastställas normer för mottagande av sökande som är tillräckliga för att ge dem en värdig levnadsstandard och jämförbara levnadsvillkor i alla medlemsstater.

...

(35) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Direktivet syftar särskilt till att säkerställa full respekt för den mänskliga värdigheten samt till att främja tillämpningen av artiklarna 1, 4, 6, 7, 18, 21, 24 och 47 i stadgan, och måste genomföras i enlighet därmed.”

29 I artikel 6.1 i direktivet föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna ska se till att den sökande inom tre dagar efter det att ansökan om internationellt skydd lämnats in förses med ett dokument utfärdat i hans eller hennes eget namn som styrker hans eller hennes rättsliga ställning som sökande eller intygar att han eller hon får stanna på medlemsstatens territorium så länge ansökan inte har avgjorts eller håller på att provas.

...”

30 Artikel 12 i direktivet har följande lydelse:

”Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder till stöd för största möjliga sammanhållning inom de familjer som befinner sig på deras territorium, om det är den berörda medlemsstaten som tillhandahållit bostaden. Sådana åtgärder ska vidtas med sökandens medgivande.”

Bulgarisk rätt

31 I Bulgarien regleras prövningen av ansökningar om internationellt skydd i Zakon za bezhantsite ubezhishteto (lag om asyl och flyktingar, nedan kallad ZUB).

32 I artiklarna 8 och 9 ZUB återges i huvudsak de villkor för beviljande av internationellt skydd som anges i direktiv 2011/95.

33 Artikel 8.9 ZUB har följande lydelse:

”Familjemedlemmar till en utlänning som beviljats flyktingstatus ska ... anses som flyktingar, i den mån detta är förenligt med vederbörandes personliga ställning och i den mån sådana omständigheter som anges i artikel 12.1 inte är för handen.”

34 I artikel 12.1 och 12.2 ZUB anges de omständigheter som utgör hinder för beviljande av internationellt skydd, däribland hot mot nationell säkerhet.

35 I artikel 32, med rubriken ”Gemensam handläggning”, i Administrativnoprotsesualen kodeks (förvaltningsprocesslagen) föreskrivs följande:

”När det är fråga om förfaranden som avser personers rättigheter och skyldigheter som följer av samma sakförhållande och där en och samma myndighet är behörig, är det möjligt att handlägga ärenden avseende flera parter som ett enda ärende.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

36 Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova är född den 12 maj 1975 och hennes son Rauf Emin Ogla Ahmedbekov den 5 oktober 2007. De är båda medborgare i Azerbajdzjan.

37 Emin Ahmedbekov är make till Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova och far till Rauf Emin Ogla Ahmedbekov. Den 19 november 2014 gav han in en ansökan om internationellt skydd vid Darzhavna agentsia za bezhantsite (den statliga flyktingmyndigheten, nedan kallad DAB). Ansökan avslogs den 12 maj 2015 genom beslut meddelat av biträdande direktören vid DAB. Emin Ahmedbekov överklagade beslutet till Administrativen sad Sofia-grad (Förvaltningsdomstolen i Sofia, Bulgarien), som avslog överklagandet den 2 november 2015. Han överklagade även

till Varhoven administrativen sad (Högsta förvaltningsdomstolen, Bulgarien) som – vilket framgår av det svar som den hänskjutande domstolen lämnat på EU-domstolens begäran om förtydligande – avslag överklagandet den 25 januari 2017.

38 Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova ingav den 25 november 2014 en ansökan vid DAB om internationellt skydd för sig själv och för sin son. Denna ansökan avslogs den 12 maj 2015 i beslut meddelat av biträdande direktören vid DAB; som skäl för avslagsbeslutet angavs att de i artiklarna 8 och 9 ZUB angivna villkoren för internationellt skydd inte var uppfyllda.

39 Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova överklagade avslagsbeslutet till Administrativen sad Sofia-grad (Förvaltningsdomstolen i Sofia), som är hänskjutande domstol i detta mål.

40 Som rättslig grund för sitt överklagande åberopade hon att hennes make hade utsatts för förföljelse från de azerbajdzjanska myndigheternas sida, jämte omständigheter som var att hänföra till henne själv personligen.

41 Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova har beträffande sin egen personliga situation anfört följande. Det finns en risk för att hon förföljs på grund av sina politiska åsikter och hon har haft problem med sexuella övergrepp på sin arbetsplats i Azerbajdzjan. Risken för förföljelse på grund av politiska åsikter framgår särskilt av att hon var med om att väcka talan mot Azerbajdzjan vid Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, samt att hon även varit med om att försvara personer som redan förföljts av de azerbajdzjanska myndigheterna på grund av att de stått upp för grundläggande rättigheter. Hon är även aktiv i ett audiovisuellt medium som kallas ”Azerbaydzhanski chas”, som driver en kampanj mot regimen i Azerbajdzjan.

42 Enligt den hänskjutande domstolen framstår det som oklart hur man ska handlägga ansökningar om internationellt skydd som getts in separat av medlemmar i en och samma familj. Det framstår enligt nämnda domstol även som oklart huruvida det är relevant för bedömningen av om internationellt skydd ska beviljas att den som ansökt om sådant skydd har varit med om att väcka talan mot sitt ursprungsland vid Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.

43 Mot denna bakgrund beslutade Administrativen sad Sofia-grad (Förvaltningsdomstolen i Sofia) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Följer det av artikel 78.1 och 78.2 a, d och f [FEUF] liksom av skäl 12 och artikel 1 i direktiv 2013/32 att den grund för att inte ta upp ansökningar om internationellt skydd till prövning som föreskrivs i artikel 33.2 e i nämnda direktiv är en bestämmelse med direkt effekt som medlemsstaterna inte får välja att inte tillämpa, exempelvis genom att tillämpa mer förmånliga nationella bestämmelser, enligt vilka den första ansökan om internationellt skydd först ska prövas med avseende på huruvida sökanden uppfyller kraven för att beviljas flyktingstatus och därefter med avseende på huruvida sökanden kan komma i fråga för subsidiärt skydd, vilket krävs enligt artikel 10.2 i nämnda direktiv?

2) Följer det av artikel 33.2 e i direktiv 2013/32 i förening med artikel 7.3 och artikel 2 a, c och g liksom med skäl 60 i nämnda direktiv, att en ansökan om internationellt skydd som lämnats in av en förälder på en medföljande underårigs vägnar under sådana omständigheter som de i det nationella målet inte kan tas upp till prövning om ansökan motiveras med att barnet är familjemedlem till någon som har ansökt om internationellt skydd enligt artikel 1 A i Genèvekonventionen?

3) Följer det av artikel 33.2 e i direktiv 2013/32 i förening med artikel 7.1 och artikel 2 a, c och g liksom med skäl 60 i nämnda direktiv att en ansökan om internationellt skydd som gjorts på en vuxen persons vägnar under sådana omständigheter som de i det nationella målet inte kan tas upp till prövning, om ansökan vid förfarandet inför den behöriga förvaltningsmyndigheten endast motiveras med att sökanden är familjemedlem till den person som har ansökt om internationellt skydd enligt artikel 1 A i Genèvekonventionen, och sökanden vid tidpunkten då ansökan gjordes inte hade rätt att utföra förvärvsarbete?

4) Är det enligt artikel 4.4 i direktiv 2011/95 i förening med skäl 36 i nämnda direktiv nödvändigt att bedömningen av huruvida fruktan för förföljelse är välgrundad, eller huruvida det finns en verklig risk för att sökanden kommer att lida allvarlig skada, endast sker på grundval av fakta och omständigheter som berör sökanden personligen?

5) Är enligt artikel 4 i direktiv 2011/95 i förening med skäl 36 i nämnda direktiv och med artikel 31.1 i

direktiv 2013/32 en medlemsstats nationella rättspraxis tillåten, enligt vilken

a) den behöriga myndigheten är skyldig att pröva ansökningar om internationellt skydd från medlemmar i en och samma familj i ett gemensamt förfarande om dessa ansökningar motiveras med samma fakta, i det konkreta fallet med påståendet att endast en av familjemedlemmarna är flykting,

b) den behöriga myndigheten är skyldig att vilandeförklara förfarandet som avser ansökningarna om internationellt skydd som lämnats in av de familjemedlemmar som inte personligen uppfyller förutsättningarna för sådant skydd, fram till dess att förfarandet som avser ansökan från den familjemedlem som gör gällande att denne är flykting i den mening som avses i artikel 1 A i Genèvekonventionen har avslutats?

Är nämnda rättspraxis vidare tillåten mot bakgrund av överväganden som är hänförliga till barnets bästa, sammanhållning av familjer och respekt för rätten till privatliv och familjeliv, liksom rätten att stanna kvar i medlemsstaten fram till dess att ansökan har prövats, närmare bestämt mot bakgrund av artiklarna 7, 18 och 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, skälen 12 och 60 samt artikel 9 i direktiv 2013/32, skälen 16, 18 och 36 samt artikel 23 i direktiv 2011/95, och skälen 9, 11 och 35 samt artiklarna 6 och 12 i direktiv 2013/33?

6) Följer det av skälen 16, 18 och 36 liksom artikel 3 i direktiv 2011/95 i förening med skäl 24 och artikel 2 d och j, artikel 13 och artikel 23.1 och 23.2 i nämnda direktiv att en nationell bestämmelse som den i det nationella målet aktuella artikel 8.9 ZUB är tillåten, på grundval av vilken även familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats flyktingstatus anses som flyktingar, i den utsträckning som det är förenligt med deras personliga status och det inte finns någon grund för att utesluta att flyktingstatus beviljas enligt nationell rätt?

7) Följer det av regleringen av skäl till förföljelse i artikel 10 i direktiv 2011/95 att en talan som väcks mot den berörda personens ursprungsstat vid Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, utgör skäl för att personen ska anses tillhöra en särskild samhällsgrupp i den mening som avses i artikel 10.1 d i nämnda direktiv, eller är väckandet av talan att anse som politisk åskådning i den mening som avses i artikel 10.1 e i direktivet?

8) Följer det av artikel 46.3 i direktiv 2013/32 att domstolen är skyldig att i sak pröva nya skäl för internationellt skydd som framförs under det pågående domstolsförfarandet, men som inte tagits upp i överklagandet av beslutet genom vilket internationellt skydd nekades?

9) Följer det av artikel 46.3 i direktiv 2013/32 att domstolen är skyldig att bedöma upptagandet till prövning av ansökan om internationellt skydd på grundval av artikel 33.2 e i nämnda direktiv i domstolsförfarandet som avser överklagande av beslutet att neka internationellt skydd, såvitt ansökan i det överklagade beslutet först bedöms mot bakgrund av huruvida sökanden uppfyller kraven för att beviljas flyktingstatus, och därefter mot bakgrund av huruvida sökanden kan komma i fråga för subsidiärt skydd, vilket krävs enligt artikel 10.2 i direktivet?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Den fjärde frågan

44 EU-domstolen kommer att pröva den fjärde frågan först. Denna fråga avser huruvida bedömningen av en ansökan om internationellt skydd ska göras "endast på grundval av fakta och omständigheter som berör sökanden personligen".

45 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att den hänskjutande domstolen har ställt denna fråga mot bakgrund av att Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova bland annat gjort gällande att hennes make hotas av förföljelse och allvarlig skada.

46 Den hänskjutande domstolen har således ställt den fjärde frågan för att få klarhet i huruvida artikel 4 i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att man vid den individuella bedömningen av en ansökan om internationellt skydd ska beakta att en familjemedlem till sökanden hotas av förföljelse och allvarlig skada.

47 Det framgår av artiklarna 13 och 18 i direktiv 2011/95, jämförda med de i artikel 2 d och f i direktivet angivna definitionerna av "flykting" och "person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande", att internationellt skydd i den mening som avses i direktivet i princip ska beviljas en tredjelandsmedborgare eller statslös person som har välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning

eller tillhörighet till viss samhällsgrupp, eller som löper en verklig risk för att lida allvarlig skada i den mening som avses i artikel 15 i direktivet.

48 Direktiv 2011/95 föreskriver inte att flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande ska beviljas andra tredjelandsmedborgare eller statslösa personer än de som anges i föregående punkt. Det framgår för övrigt av fast rättspraxis att varje beslut som fattas om beviljande av flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande ska tas utifrån en individuell bedömning (dom av den 25 januari 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, punkt 41 och där angiven rättspraxis), varvid det – med beaktande av sökandens personliga situation – ska avgöras om villkoren för detta är uppfyllda (dom av den 5 september 2012, Y och Z, C-71/11 och C-99/11, EU:C:2012:518, punkt 68).

49 Det framgår således av den av unionslagstiftaren inrättade enhetliga ordningen för beviljande av asyl eller subsidiärt skydd att syftet med den i artikel 4 i direktiv 2011/95 föreskrivna bedömningen av ansökan om internationellt skydd är att avgöra om sökanden – eller i förekommande fall den person i vars namn ansökan ges in – personligen har välgrundad fruktan för förföljelse eller personligen löper en verklig risk att lida allvarlig skada.

50 Det framgår visserligen av ovanstående att en ansökan om internationellt skydd inte kan bifallas i sig av det skälet att en familjemedlem till sökanden har en välgrundad fruktan för förföljelse eller löper en verklig risk att lida allvarlig skada. Däremot ska man – såsom även angetts av generaladvokaten i punkt 32 i förslaget till avgörande – ta i beaktande de hot som finns mot sökandens familjemedlem för att avgöra om sökanden på grund av sin familjeanknytning till den hotade personen själv hotas av förföljelse eller allvarlig skada. Såsom betonas i skäl 36 i direktiv 2011/95 riskerar familjemedlemmar till en hotad person själva i normalfallet att komma att befinna sig i en utsatt situation.

51 Mot denna bakgrund ska den fjärde frågan besvaras på följande sätt. Artikel 4 i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att man vid den individuella bedömningen av en ansökan om internationellt skydd ska beakta att en familjemedlem till sökanden hotas av förföljelse och allvarlig skada, detta för att avgöra om sökanden på grund av sin familjeanknytning till den hotade personen själv hotas av förföljelse och allvarlig skada.

Den femte frågan

52 Den hänskjutande domstolen har ställt den femte frågan för att få klarhet i huruvida direktiven 2011/95 och 2013/32, jämförda med artiklarna 7, 18 och 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna, och med beaktande av vad som är det bästa för barnet, ska tolkas så, att de utgör hinder för att ansökningar om internationellt skydd som ges in separat av medlemmar i en och samma familj prövas gemensamt eller att de utgör hinder för att handläggningen av en av dessa ansökningar avbryts fram till dess att handläggningen av en annan av dessa ansökningar avslutas.

53 Enligt artikel 7.1 i direktiv 2013/32 ska varje enskild myndig person med rättskapacitet ha rätt att lämna in en ansökan om internationellt skydd för sin egen räkning. Såvitt avser denna bestämmelse ska begreppet ”myndig person” – utifrån definitionen av begreppet ”underårig” i artikel 2 i i direktivet – förstås på så sätt att det avser tredjelandsmedborgare och statslösa personer som fyllt arton år.

54 Såvitt avser underåriga föreskriver artikel 7.3 i direktiv 2013/32 att de ska ha rätt att lämna in en ansökan om internationellt skydd för sin egen räkning, om de har rättslig handlingsförmåga enligt den berörda medlemsstatens rätt, och att de, i alla medlemsstater som är bundna av direktivet, ska ha rätt att genom vuxen företrädare, såsom sina föräldrar eller andra vuxna familjemedlemmar, ge in en sådan ansökan om internationellt skydd.

55 Det framgår av dessa bestämmelser att unionslagstiftningen inte utgör hinder vare sig mot att flera familjemedlemmar – såsom i förevarande fall Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova och Emin Ahmedbekov – var för sig ger in en ansökan om internationellt skydd eller mot att någon av dessa även ger in en ansökan för en underårig familjemedlems räkning, i förefarande fall för Rauf Emin Ogla Ahmedbekov.

56 Varken direktiv 2011/95 eller direktiv 2013/32 preciserar hur sådana eventuellt konnexa ansökningar om internationellt skydd – som delvis kan avse identiska fakta eller omständigheter – ska handläggas. I och med att det inte finns några specifika bestämmelser har medlemsstaterna ett utrymme för skönsmässig bedömning i detta avseende.

57 Därmed sagt ska det erinras om i) att artikel 4.3 i direktiv 2011/95 föreskriver att bedömningen av varje

ansökan ska vara individuell, ii) att enligt artikel 23.1 i direktivet ska medlemsstaterna se till att familjen hålls samlad och iii) att artikel 31.2 i direktiv 2013/32 föreskriver att varje medlemsstat ska se till att den beslutande myndigheten handlägger och avslutar prövningsförfarandet så snart som möjligt utan att åsidosätta en lämplig och fullständig prövning.

58 Kraven på en individuell bedömning och en fullständig prövning av ansökningar om internationellt skydd ger vid handen att sådana ansökningar som ges in separat av medlemmar i en och samma familj – trots att ansökningarna kan bli föremål för åtgärder som beaktar att de eventuellt är konnexa – ska prövas utifrån situationen för var och en som berörs. Dessa ansökningar får därmed inte bli föremål för gemensam bedömning.

59 Vad särskilt gäller frågan huruvida ärenden som avser ansökningar om internationellt skydd som getts in separat av medlemmar i en och samma familj ska handläggas samtidigt, eller huruvida den beslutande myndigheten tvärtom får avbryta handläggningen av en ansökan till dess att handläggningen av en annan av dessa ansökningar avslutats, konstaterar EU-domstolen följande. I ett sådant mål som det nationella målet – där en av familjemedlemmarna bland annat gör gällande att en annan familjemedlem utsätts för hot – kan det vara lämpligt att först, inom ramen för prövningen av den sistnämndas ansökan, pröva om det är styrkt att sådana hot verkligen är för handen och därefter, om så erfordras, pröva huruvida vederbörandes maka/make eller barn också hotas av förföljelse eller allvarlig skada på grund av familjekopplingen.

60 Vidare ska – mot bakgrund av regeln i artikel 31.2 i direktiv 2013/32 om att prövningsförfarandet avseende en ansökan om internationellt skydd ska avslutas så snart som möjligt samt mot bakgrund av direktivets målsättning att ansökningar om internationellt skydd ska prövas så snabbt som möjligt (dom av den 25 juli 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 109) – prövningen av ansökan från en av familjemedlemmarna inte föranleda att handläggningen av en ansökan från en annan familjemedlem avbryts på så sätt att handläggningen inte kan påbörjas förrän prövningsförfarandet avseende den första ansökan redan avslutats genom att den beslutande myndigheten meddelar beslut. För att kunna uppnå målet med snabb handläggning och för att främja familjens sammanhållning är det tvärtom så, att det är viktigt att beslut angående konnexa ansökningar från medlemmar i en och samma familj meddelas inom en kort tidsrymd.

61 För det fall den beslutande myndigheten konstaterar att en person har välgrundad fruktan för förföljelse eller löper verklig risk att lida allvarlig skada, ska myndigheten i princip ha förmåga att inom en kort tidsrymd bedöma huruvida familjemedlemmarna till denna person också är hotade på detta sätt på grund av deras familjeanknytning till nämnda person. Denna bedömning måste kunna utföras eller i vart fall påbörjas innan beslut meddelas om att bevilja nämnda person internationellt skydd.

62 För det fall den beslutande myndigheten konstaterar att ingen familjemedlem har någon välgrundad fruktan för förföljelse eller löper verklig risk att lida allvarlig skada ska den i princip kunna avslå ansökningarna om internationellt skydd samma dag.

63 Således kan den biträdande direktören vid DAB inte kritiseras för att denne meddelat beslut om Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekovas och Emin Ahmedbekovs ansökningar samma dag, förutsatt att dessa ansökningar inte varit föremål för en gemensam bedömning; det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva detta.

64 Vad slutligen gäller den hänskjutande domstolens spørsmål om betydelsen av barnets bästa och av artiklarna 7, 18 och 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna, påpekar EU-domstolen följande. De grundläggande rättigheter som erkänns i stadgan ska visserligen iakttas vid genomförandet av direktiven 2011/95 och 2013/32, men de tillför inte några ytterligare specifika lärdomar med avseende på hur den femte frågan ska besvaras.

65 Mot denna bakgrund ska den femte frågan besvaras på följande sätt. Direktiven 2011/95 och 2013/32 ska tolkas så, att de inte utgör hinder för att ansökningar om internationellt skydd som getts in separat av medlemmar i en och samma familj blir föremål för åtgärder som beaktar att ansökningarna eventuellt är konnexa, men de utgör hinder för att dessa ansökningar blir föremål för en gemensam bedömning. De utgör även hinder för att handläggningen av en av dessa ansökningar avbryts fram till dess att handläggningen av en annan av dessa ansökningar avslutats.

Den sjätte frågan

66 Den hänskjutande domstolen har ställt den sjätte frågan för att få klarhet i huruvida artikel 3 i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att en medlemsstat får – för det fall internationellt skydd beviljas en familjemedlem – utvidga detta skydd till att även avse andra familjemedlemmar.

67 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att artikel 8.9 ZUB innehåller bestämmelser om ett sådant utvidgat skydd. Det kan inte uteslutas att denna bestämmelse tillämpas på Rauf Emin Oglu Ahmedbekov och Emin Ahmedbekov. Om den hänskjutande domstolen konstaterar att Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova – på grund av omständigheter som berör henne personligen (se punkt 41 ovan) – har välgrundad fruktan för förföljelse, så torde detta i princip innebära att hon beviljas flyktingstatus. Enligt artikel 8.9 ZUB kan denna flyktingstatus i princip utvidgas till att omfatta hennes familjemedlemmar, och det saknas därvid anledning att pröva om dessa familjemedlemmar har välgrundad fruktan för förföljelse.

68 Direktiv 2011/95 innehåller inte några bestämmelser om att flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande ska utvidgas till att även omfatta familjemedlemmarna till den person som beviljats sådan status. Det följer nämligen av artikel 23 i direktiv 2011/95 att direktivet endast ålägger medlemsstaterna att i nationell rätt föreskriva att familjemedlemmar, i den mening som avses i artikel 2 j i direktivet, till den person som beviljats internationellt skydd och vilka inte för egen del uppfyller kraven för sådant skydd, får ansöka om vissa förmåner, bland annat uppehållstillstånd, tillträde till arbetsmarknaden eller utbildning, detta för att se till att familjen hålls samlad.

69 Det ska därför prövas om det enligt artikel 3 i direktiv 2011/95 är tillåtet att behålla en sådan bestämmelse som den i artikel 8.9 ZUB. Enligt nämnda artikel 3 i direktiv 2011/95 får medlemsstaterna införa eller behålla ”förmånligare bestämmelser för att fastställa vem som skall betraktas som flykting eller som en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för att fastställa innebörden av internationellt skydd, förutsatt att de är förenliga med detta direktiv”.

70 Det framgår av denna skrivning, jämförd med skäl 14 i direktiv 2011/95, att sådana förmånligare bestämmelser som avses i artikel 3 i direktivet kan bestå i mildare rekvisit för att fastställa om en tredjelandsmedborgare eller statslös person kan betraktas som flykting eller som en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande.

71 EU-domstolen har redan slagit fast att klargörandet i nämnda artikel 3, nämligen att varje förmånligare bestämmelse måste vara förenlig med direktiv 2011/95, innebär att bestämmelsen inte får strida mot den allmänna systematiken i och syftet med direktivet. I synnerhet är sådana bestämmelser förbjudna som låter tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som befinner sig i en situation som helt saknar samband med den logiska grunden för internationellt skydd komma i åtnjutande av flyktingstatus eller status som en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 december 2014, M’Bodj, C-542/13, EU:C:2014:2452, punkterna 42 och 44). Även sådana bestämmelser som innebär att sådan status beviljas en person som inte kan ges sådan status i enlighet med artikel 12 i direktivet är förbjudna (dom av den 9 november 2010, B och D, C-57/09 och C-101/09, EU:C:2010:661, punkt 115).

72 Att familjemedlemmar till en person som beviljats flyktingstatus enligt ordningen i direktiv 2011/95 också enligt nationell rätt automatiskt tillerkänns flyktingstatus, innebär inte – såsom konstaterats av generaladvokaten i punkt 58 i förslaget till avgörande – a priori att det saknas ett samband med den logiska grunden för internationellt skydd.

73 Att eventuellt tillerkänna Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekovas barn och make flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande på den grunden att Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova ansetts ha sådan status, påvisar – på grund av behovet av att se till att deras familj hålls samlad – ett samband med den logiska grunden för detta internationella skydd.

74 Mot denna bakgrund ska den sjätte frågan besvaras på följande sätt. Artikel 3 i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att en medlemsstat får – för det fall internationellt skydd beviljas en familjemedlem enligt den i direktivet föreskrivna ordningen – utvidga detta skydd till att även avse andra familjemedlemmar, såvitt dessa inte omfattas av någon av de grunder för att inte anses som flykting som anges i artikel 12 i direktivet och såvitt deras situation – på grund av behovet av att se till att familjen hålls samlad – har ett samband med den logiska grunden för internationellt skydd.

Den andra och den tredje frågan

75 EU-domstolen kommer att besvara den andra och den tredje frågan gemensamt. Den hänskjutande domstolen har ställt dessa båda frågor för att få klarhet i huruvida avvisningsgrunden i artikel 33.2 e i direktiv 2013/32 omfattar en situation – såsom den i det nationella målet – där en myndig person för sig själv och för sitt underåriga barns räkning gett in en ansökan om internationellt skydd grundad på bland annat familjeanknytningen till en annan person som separat gett in en ansökan om internationellt skydd.

76 Såsom angetts ovan i punkterna 53–55 följer det av artikel 7.1 och 7.3 i direktiv 2013/32 att familjemedlemmar får ge in separata ansökningar om internationellt skydd varvid en av dessa ansökningar avser en underårig familjemedlem.

77 Avvisningsgrunden i artikel 33.2 e i direktiv 2013/32 avser den specifika situationen där den som är i beroendeställning till en annan person först enligt artikel 7.2 i direktivet har godtagit att en ansökan om internationellt skydd ges in på dennes vägnar och därefter själv ger in en ansökan om internationellt skydd.

78 Det framgår av den hänskjutande domstolens beskrivning av det nationella målet att varken Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova eller Rauf Emin Ogla Ahmedbekov omfattas av denna specifika situation, men det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera detta. Det verkar för övrigt som om detta även är fallet vad avser Emin Ahmedbekov.

79 Mot denna bakgrund är avvisningsgrunden i artikel 33.2 e i direktiv 2013/32 inte tillämplig.

80 Att en av familjemedlemmarna gör gällande familjeanknytning och i sin ansökan hänvisar till vissa omständigheter som även anges i den ansökan som getts in av en annan familjemedlem, föranleder inte EU-domstolen att göra någon annan bedömning. En dylik situation omfattas inte av artikel 33.2 e i direktiv 2013/32, men den ska bedömas utifrån de principer som EU-domstolen erinrat om och preciserat i sitt svar på den fjärde och den femte frågan.

81 Mot denna bakgrund ska den andra och den tredje frågan besvaras på följande sätt. Avvisningsgrunden i artikel 33.2 e i direktiv 2013/32 omfattar inte en situation – såsom den i det nationella målet – där en myndig person för sig själv och för sitt underåriga barns räkning gett in en ansökan om internationellt skydd grundad på bland annat familjeanknytningen till en annan person som separat gett in en ansökan om internationellt skydd.

Den första och den nionde frågan

82 Med hänsyn till svaret på den andra och den tredje frågan saknas anledning att besvara den första och den nionde frågan.

83 Den hänskjutande domstolen har nämligen ställt den första och den nionde frågan för att få klarhet i huruvida artikel 33.2 e i direktiv 2013/32 har direkt effekt och huruvida bestämmelsen kan tillämpas av en domstol som prövar ett överklagande av ett beslut angående en ansökan om internationellt skydd, även om den som meddelat nämnda beslut inte prövat frågan om nämnda bestämmelse är tillämplig. Såsom framgår av svaret på den andra och den tredje frågan kan emellertid artikel 33.2 e i direktiv 2013/32 under alla omständigheter inte tillämpas i ett sådant mål som det nationella målet.

Den sjunde frågan

84 Den hänskjutande domstolen har ställt den sjunde frågan för att få klarhet i huruvida den omständigheten att den som ansökt om internationellt skydd varit med om att väcka talan mot sitt ursprungsland vid Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (nedan kallad Europadomstolen) ska – inom ramen för prövningen av de förföljelseskäl som anges i artikel 10 i direktiv 2011/95 – anses styrka att denna sökande tillhör en ”särskild samhällsgrupp” i den mening som avses i artikel 10.1 d eller att denna omständighet är att anse som en ”politisk åskådning” i den mening som avses i artikel 10.1 e och därmed utgöra ett förföljelseskäl.

85 Artikel 10.1 i direktiv 2011/95 ska förstås mot bakgrund av artikel 10.2. I nämnda artikel 10.2 föreskrivs att det vid bedömningen av huruvida en sökande har en välgrundad fruktan för förföljelse är irrelevant huruvida sökanden faktiskt har de egenskaper i fråga om ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning som är skälet till förföljelsen, om en sådan egenskap tillskrivs den sökande av den som utövar

förföljelsen.

86 Oberoende av frågan huruvida det kan anses utgöra ett uttryck för ”politisk åskådning” att en azerbajdzjansk medborgare varit med om att väcka talan mot Azerbajdzjan vid Europadomstolen med yrkande om fastställelse av att regimen kränkt grundläggande friheter, ska man – vid bedömningen av de skäl till förföljelse som nämnda medborgare åberopat i sin ansökan om internationellt skydd – följaktligen pröva huruvida medborgaren har en välgrundad fruktan för att denna rättsliga åtgärd vid Europadomstolen uppfattas av regimen som ett uttryck för politiskt oliktankande som kan komma att bli föremål för vedergällning.

87 Om det finns välgrundad fruktan för att detta är fallet, ska det anses vara styrkt att sökanden riskerar att förföljas med anledning av att sökanden gett uttryck för sina åsikter om sitt ursprungslands politik och tillvägagångssätt. Såsom framgår av själva ordalydelsen av artikel 10.1 e i direktiv 2011/95 omfattar begreppet ”politisk åskådning” i nämnda bestämmelse en sådan situation.

88 Den personkrets som den som ansöker om internationellt skydd i förekommande fall ingår i när vederbörande är med om att väcka talan vid Europadomstolen kan däremot i princip inte anses utgöra en ”särskild samhällsgrupp” i den mening som avses i artikel 10.1 d i direktiv 2011/95.

89 För att kunna slå fast att det är fråga om en ”samhällsgrupp” i den mening som avses i nämnda bestämmelse måste nämligen två kumulativa rekvisit vara uppfyllda. För det första ska gruppens medlemmar ha en ”gemensam väsentlig egenskap” eller en ”gemensam bakgrund som inte kan ändras”, eller ha en egenskap eller övertygelse ”som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas avsvära sig den”. För det andra ska gruppen ha en särskild identitet i det berörda tredjelandet eftersom den uppfattas som ”annorlunda” av omgivningen (dom av den 7 november 2013, X m.fl., C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720, punkt 45). Med förbehåll för den prövning som ska utföras av den hänskjutande domstolen, påpekar EU-domstolen att det inte framstår som om dessa kumulativa rekvisit är uppfyllda i det nationella målet.

90 Mot denna bakgrund ska den sjunde frågan besvaras på följande sätt. Den omständigheten att den som ansökt om internationellt skydd varit med om att väcka talan mot sitt ursprungsland vid Europadomstolen kan i princip inte – inom ramen för prövningen av de förföljelseskäl som anges i artikel 10 i direktiv 2011/95 – anses styrka att denna sökande tillhör en ”särskild samhällsgrupp” i den mening som avses i artikel 10.1 d. Däremot är denna omständighet att anse som en ”politisk åskådning”, i den mening som avses i artikel 10.1 e, och utgör därmed ett förföljelseskäl om vederbörande har en välgrundad fruktan för att denna rättsliga åtgärd vid Europadomstolen uppfattas av nämnda land som ett uttryck för politisk dissidens som kan komma att bli föremål för vedergällning från statens sida.

Den åttonde frågan

91 Den hänskjutande domstolen har ställt den åttonde frågan för att få klarhet i huruvida artikel 46.3 i direktiv 2013/32 ska tolkas så, att den domstol som har att pröva ett överklagande av ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd är skyldig att pröva sådana skäl för att bevilja internationellt skydd som åberopats för första gången i överklagandet, samtidigt som dessa skäl är att hänföra till omständigheter eller hot som påstås ha ägt rum innan beslutet meddelades och till och med innan ansökan om internationellt skydd gavs in.

92 Artikel 46.3 i direktiv 2013/32 preciserar omfattningen av den rätt till ett effektivt rättsmedel mot beslut som rör deras ansökan som sökande av internationellt skydd enligt artikel 46.1 i samma direktiv måste ha tillgång till (dom av den 25 juli 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 105). I nämnda bestämmelse föreskrivs att de medlemsstater som är bundna av direktivet ska se till att den domstol som har att pröva beslutet angående ansökan om internationellt skydd, åtminstone när handläggningen av överklagandet sker vid domstol eller tribunal i första instans, ska företa en ”full omprövning och prövning av det aktuella behovet av såväl de faktiska som de rättsliga omständigheterna, däribland, i förekommande fall, en prövning av behovet av internationellt skydd i enlighet med direktiv 2011/95”.

93 Uttrycket ”aktuellt behov” lyfter härvidlag fram skyldigheten för domstolen att göra en bedömning som, i förekommande fall, beaktar nya omständigheter som har kommit fram efter antagandet av det överklagade beslutet. Vad beträffar adjektivet ”full” bekräftar detta att domstolen är skyldig att pröva såväl de omständigheter som den beslutande myndigheten har beaktat eller skulle ha kunnat beakta, som de omständigheter som inträffat efter det att myndigheten har antagit sitt beslut (dom av den 25 juli 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkterna 111 och 113).

94 Således framgår det visserligen av artikel 46.3 i direktiv 2013/32 att medlemsstaterna är skyldiga att utforma sin nationella rätt på ett sådant sätt att handläggningen av de överklaganden som avses innefattar en domstolsprövning av samtliga faktiska och rättsliga omständigheter, vilka gör det möjligt för domstolen att göra en aktuell prövning av det enskilda fallet (dom av den 25 juli 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 110). Däremot framgår det inte av denna bestämmelse att den som ansökt om internationellt skydd kan – utan att den beslutande myndigheten därvid kompletterar sin utredning – ändra sina bevekelsegrunder för ansökan och på så sätt ändra processmaterialet, genom att under överklagandeförfarandet åberopa ett skäl för internationellt skydd som inte åberopats vid den beslutande myndigheten, samtidigt som detta skäl är att hänföra till omständigheter eller hot som påstås ha ägt rum innan beslutet meddelades av den beslutande myndigheten och till och med innan ansökan om internationellt skydd gavs in.

95 Det följer av artiklarna 2 d och f, 10 och 15 i direktiv 2011/95 att internationellt skydd kan beviljas med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp (definitioner av vart och ett av dessa skäl återfinns i artikel 10) eller med anledning av någon av de allvarliga skador som anges i artikel 15.

96 Det ska vidare erinras om att prövningen av ansökan om internationellt skydd av den beslutande myndigheten, som är en förvaltningsmyndighet eller en myndighet med domstolsliknande uppgifter med specifika resurser och personal som är specialiserad på området, utgör ett grundläggande skede i de gemensamma förfaranden som inrättas genom direktiv 2013/32. Sökandens rätt enligt artikel 46.3 i direktivet till en full omprövning och en prövning av det aktuella behovet i domstol kan följaktligen inte tolkas på ett sätt som inskränker sökandens skyldighet att samarbeta med myndigheten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 juli 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 116).

97 Detta grundläggande skede vid den beslutande myndigheten skulle kringgåas om det – utan konsekvenser i processuellt avseende – vore tillåtet för sökanden att vid domstol till stöd för ett yrkande om upphävande eller ändring av den beslutande myndighetens avslagsbeslut åberopa ett skäl för internationellt skydd som inte åberopats vid den beslutande myndigheten och därmed inte kunnat prövas av densamma, samtidigt som detta skäl hänför sig till omständigheter eller hot som, såsom det påstås, redan förelåg.

98 Om något av de skäl för internationellt skydd som anges i punkt 95 ovan åberopas för första gången under överklagandeförfarandet och hänför sig till omständigheter eller hot som påstås ha ägt rum innan beslutet meddelades och till och med innan ansökan om internationellt skydd gavs in, ska detta skäl kvalificeras som en ”ytterligare utsaga” i den mening som avses i artikel 40.1 i direktiv 2013/32. Såsom anges i nämnda bestämmelse innebär detta att den domstol som handlägger överklagandet ska pröva detta skäl i samband med prövningen av det överklagade beslutet, dock under förutsättning att var och en av dessa ”behöriga myndigheter” (som inte bara omfattar denna domstol utan även den beslutande myndigheten) kan pröva denna ytterligare utsaga inom denna ram.

99 För att avgöra om den får pröva en ytterligare utsaga i samband med överklagandet, ankommer det på nämnda domstol att – enligt nationell processrätt – kontrollera om det vid domstolen för första gången åberopade skälet för internationellt skydd inte åberopats för sent och att det formulerats på ett sätt som är tillräckligt konkret för att möjliggöra en vederbörlig prövning.

100 Förutsatt att det vid denna prövning framgår att domstolen kan ta med detta skäl i sin bedömning av överklagandet, så ankommer det på nämnda domstol att inom en tid som står i överensstämmelse med de skyndsamhetskrav som anges i direktiv 2013/32 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 juli 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 109) hemställa att den beslutande myndigheten prövar detta skäl. Utgången av denna prövning, liksom beslutsskälerna, ska sedan tillställas både sökanden och domstolen innan domstolen hör sökanden och avgör målet.

101 Såsom även påpekats av generaladvokaten i punkt 74 i förslaget till avgörande, finns det vissa omständigheter i processmaterialet vid EU-domstolen som tyder på att det redan vid DAB gjorts gällande att det föreligger välgrundad fruktan för förföljelse på grund av politisk åskådning (det är detta skäl som är föremålet för den hänskjutande domstolens spörsmål). Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova har emellertid under överklagandeförfarandet åberopat ytterligare sakomständigheter till styrkande av detta skäl.

102 Om Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova – vilket enbart ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva – under överklagandeförfarandet inte åberopat ytterligare ett skäl för internationellt skydd utan åberopat

sakomständigheter till styrkande av ett skäl som åberopats vid den beslutande myndigheten och som inte godtagits av densamma, så ankommer det på domstolen att pröva om de vid domstolen för första gången åberopade sakomständigheterna är av betydelse och inte överlappar de omständigheter som den beslutande myndigheten kunnat lägga till grund för sin bedömning. Om så är fallet ska de överväganden som redovisats i punkterna 97–100 ovan tillämpas i tillämpliga delar.

103 Mot denna bakgrund ska den åttonde frågan besvaras på följande sätt. Artikel 46.3 i direktiv 2013/32, jämförd med hänvisningen till överklagandeförfarandet i artikel 40.1 i direktivet, ska tolkas så, att den domstol som har att pröva ett överklagande av ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd är i princip skyldig att – såsom ”ytterligare utsagor” och efter att den hemställt att den beslutande myndigheten ska bedöma dessa utsagor – pröva sådana skäl för att bevilja internationellt skydd eller sakomständigheter som åberopats för första gången i överklagandet, samtidigt som dessa är att hänföra till omständigheter eller hot som påstås ha ägt rum innan avslagsbeslutet meddelades och till och med innan ansökan om internationellt skydd gavs in. Nämda domstol är däremot inte skyldig att göra detta om den finner att dessa skäl eller omständigheter åberopats för sent i överklagandeförfarandet eller att de inte formulerats på ett sätt som är tillräckligt konkret för att möjliggöra en vederbörlig prövning, eller, då det är fråga om sakomständigheter, om den finner att dessa inte är av betydelse eller inte tillräckligt åtskilda från de omständigheter som den beslutande myndigheten redan kunnat lägga till grund för sin bedömning.

Rättegångskostnader

104 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

- 1) **Artikel 4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet ska tolkas så, att man vid den individuella bedömningen av en ansökan om internationellt skydd ska beakta att en familjemedlem till sökanden hotas av förföljelse och allvarlig skada, detta för att avgöra om sökanden på grund av sin familjeanknytning till den hotade personen själv hotas av förföljelse och allvarlig skada.**
- 2) **Direktiv 2011/95 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd ska tolkas så, att de inte utgör hinder för att ansökningar om internationellt skydd som getts in separat av medlemmar i en och samma familj blir föremål för åtgärder som beaktar att ansökningarna eventuellt är konnexa, men de utgör hinder för att dessa ansökningar blir föremål för en gemensam bedömning. De utgör även hinder för att handläggningen av en av dessa ansökningar avbryts fram till dess att handläggningen av en annan av dessa ansökningar avslutats.**
- 3) **Artikel 3 i direktiv 2011/95 ska tolkas så, att en medlemsstat får – för det fall internationellt skydd beviljas en familjemedlem enligt den i direktivet föreskrivna ordningen – utvidga detta skydd till att även avse andra familjemedlemmar, såvitt dessa inte omfattas av någon av de grunder för att inte anses som flykting som anges i artikel 12 i direktivet och såvitt deras situation – på grund av behovet av att se till att familjen hålls samlad – har ett samband med den logiska grunden för internationellt skydd.**
- 4) **Avvisningsgrunden i artikel 33.2 e i direktiv 2013/32 omfattar inte en situation – såsom den i det nationella målet – där en myndig person för sig själv och för sitt underåriga barns räkning gett in en ansökan om internationellt skydd grundad på bland annat familjeanknytningen till en annan person som separat gett in en ansökan om internationellt skydd.**
- 5) **Den omständigheten att den som ansökt om internationellt skydd varit med om att väcka talan mot sitt ursprungsland vid Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna kan i princip inte – inom ramen för prövningen av de förföljelseskäl som anges i artikel 10 i direktiv 2011/95 – anses styrka att denna sökande tillhör en ”särskild samhällsgrupp” i den mening som avses i artikel 10.1 d. Däremot är denna omständighet**

att anse som en ”politisk åskådning”, i den mening som avses i artikel 10.1 e, och utgör därmed ett förföljelseskäl om vederbörande har en välgrundad fruktan för att denna rättsliga åtgärd vid Europadomstolen uppfattas av nämnda land som ett uttryck för politisk dissidens som kan komma att bli föremål för vedergällning från statens sida.

6) Artikel 46.3 i direktiv 2013/32, jämförd med hänvisningen till överklagandeförfarandet i artikel 40.1 i direktivet, ska tolkas så, att den domstol som har att pröva ett överklagande av ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd är i princip skyldig att – såsom ”ytterligare utsagor” och efter att den hemställt att den beslutande myndigheten ska bedöma dessa utsagor – pröva sådana skäl för att bevilja internationellt skydd eller sakomständigheter som åberopats för första gången i överklagandet, samtidigt som dessa är att hänföra till omständigheter eller hot som påstås ha ägt rum innan avslagsbeslutet meddelades och till och med innan ansökan om internationellt skydd gavs in. Nämnda domstol är däremot inte skyldig att göra detta om den finner att dessa skäl eller omständigheter åberopats för sent i överklagandeförfarandet eller att de inte formulerats på ett sätt som är tillräckligt konkret för att möjliggöra en vederbörlig prövning, eller, då det är fråga om sakomständigheter, om den finner att dessa inte är av betydelse eller inte tillräckligt åtskilda från de omständigheter som den beslutande myndigheten redan kunnat lägga till grund för sin bedömning.

Underskrifter

* Rättegångsspråk: bulgariska.